

מבט לטרור חזבאללה, לבנון וסוריה 5 בספטמבר - 19 ספטמבר 2022

עיקרים

- ◀ בכירי חזבאללה המשיכו להתייחס למחלוקת בין ישראל ללבנון על סימון הגבול הימי. מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה, הצהיר כי חזבאללה לא יאפשר הפקת נפט וגז משדה הגז "כריש" לפני שלבנון תקבל את דרישותיה הצודקות. נביל קאוק, בכיר חזבאללה, אמר ש"משוואת ההרתעה" שיצר הארגון תבטיח ללבנון את זכויותיה.
- ◀ עיריות בדרום לבנון מגבילות העסקת זרים ומטילות מגבלות על תנועת כלי רכב, ייתכן כצעדי מנע להקטנת הפעילות הפלילית ומניעת הברחות.
- ◀ האישור שניתן לכניסת ישראלים לכפר עי'ג'ר עלול להיחשב כהפרה של הריבונות הלבנונית ומוקד נוסף לחיכוך בין ישראל, הממשל הלבנוני וחזבאללה.
- ◀ חזבאללה שלח מסרי איום נגד כוחות יוניפי"ל בדרום לבנון.
- ◀ הבנקים בלבנון נסגרו למספר ימים בעקבות כמה אירועים בהם דרשו אזרחים באיומי נשק את כספיהם.
- ◀ איראן הציעה להקים בלבנון שתי תחנות כוח לייצור חשמל בהיקף של 1,000 מגה ואט כל אחת.
- ◀ קצין פתח נהרג במחנה פליטים עין אלחלוה וקצין במיליציה מקורבת לחזבאללה נהרג בקרבת גבול סוריה-לבנון.
- ◀ תקיפה המיוחסת לישראל של מחסנים של אמצעי לחימה ומסלול ההמראה בשדה התעופה בחלב.
- ◀ חזבאללה החליט להתפרס מחדש בסוריה כדי להקל את הלחץ הישראלי על הכוחות הסוריים. מיליציות הנתמכות בידי איראן הפסיקו פעילותן במזרח סוריה בגלל חשש איראני.
- ◀ אזרחים, חיילים וקצינים סורים נעצרו באשמת שיתוף פעולה עם ישראל, בעקבות שיתוף מידע בין חזבאללה לצבא הסורי.

חזבאללה והמחלוקת על הגבול הימי

- ◀ בנאום שנשא חסן נצראללה, מזכ"ל חזבאללה, בסיום הצעדה המרכזית שערך הארגון בבעלבכ לרגל יום הארבעיני¹, הצהיר, שלבנון עומדת בפני הזדמנות פז לשיפור מצבה הכלכלי באמצעות הפקת נפט וגז. לדבריו, ההפקה משדה "כריש" לא מתבצעת כל עוד אין הסכמה על שרטוט הגבולות הימיים. זאת, בשל "המשוואה" שיצר חזבאללה, לפיה עד שלא תיפתר המחלוקת ולבנון תקבל את "הדרישות הצודקות שלה" לא תהיה הפקת נפט וגז משדה "כריש". לטענתו, האיומים הגלויים והסמויים שהעביר חזבאללה סיעו ליצירת "המשוואה" וציין כי "העיניים שלנו על כריש והרקטות שלנו על כריש". עוד אמר, שחזבאללה מוכן לתת

¹ מועד בו מציינת העדה השיעית את יום האבל על מותו של האמאם חסין בן עלי, נכדו של הנביא מוחמד.

הזדמנות אמיתית לפתרונות באמצעות משא ומתן הרחק מעימות, אך אם ייכפה עימות, הם יהיו מוכנים גם אליו (אתר ערוץ אלמנאר, 17 בספטמבר 2022).

◀ בכיר חזבאללה, **נביל קאוק**, אמר במהלך נאום שנשא בעיירה ראמיה, כי הסיכוי היחיד של לבנון להיחלץ מהמצב הכלכלי הקשה בו היא נמצאת טמון בכך שהיא תשיב לעצמה את משאבי הנפט והגז, ו"משוואת ההתנגדות" תבטיח את השבתם ולא המתווך האמריקני (רדיו נור, 18 בספטמבר 2022).

◀ **סייד האשם צפי אלדין**, ראש המועצה המבצעת של חזבאללה, אמר כי הארגון קובע את עמדתו בנוגע להפעלת שדה הגז "כריש" על פי מהלכי ישראל ולא על פי הפרסומים בתקשורת. לדבריו, עצם הסתרת ישראל מאחורי התקשורת מבטא את חולשתה². חזבאללה (בניגוד לישראל) בטוח ששיגי את זכויותיה של לבנון בהסתמכות על כוחה של לבנון בהתאם לדרכי הפעולה הפתוחות בפניה (חשבון הטוויטר של עלי שעייב, 8 בספטמבר, 2022).

◀ **העיתון אלאח'באר**, המקורב לחזבאללה, פרסם מאמר בו קבע הפרשן יחיא דבוק כי בעקבות ההתקדמות המשא ומתן על שרטוט הגבול הימי, מעוניינת ישראל לחתום על ההסכם במהרה אך היא חוששת ממצב בו חזבאללה יציג את ההסכם כחלק מהצלחת הארגון. במאמר מתוארים מהלכי של ישראל, בתמיכת ארצות הברית, לכפות על לבנון הסכם מקפח, בעוד שעמידתם האיתנה של נשיא לבנון מישל עון ויו"ר הפרלמנט, נביה ברי, הצליחה להטות את הכף להשגת הסכם השומר על זכויותיה של לבנון ואוצרות הטבע שלה (אלאח'באר, 14 בספטמבר, 2022). ייתכן, כי זהו הנרטיב שיילך ויתפוס את מקומו של השיח הלוחמני של חזבאללה. במסגרת נרטיב זה יוסבר כי רק האיומים המפורשים של הארגון כולל "מדיניות ההליכה על הסף", הצליחו למנוע מישראל וארצות הברית להשיג הישגים על חשבון זכויותיה הטבעיות של לבנון.

דרום לבנון

הגבלת תנועה בעיירות בדרום לבנון

◀ **עיריית חאצביא** (בגזרה המזרחית של דרום לבנון), פרסמה ב-5 בספטמבר 2022 סדרת תקנות האוסרות על תנועת אופנועים וטרקטורונים בשעות שלאחר 20:00 מלבד אלה המורשים לכך מטעם העירייה ומגבילות העסקה של זרים ושל כאלה שאינם רשומים על פי חוק (אתר אלנשרה, 05 בספטמבר, 2022). ב-8 בספטמבר 2022 התפרסמו תקנות דומות מטעם **עיריית קליעה** שבנפת מרג'עיון (אתר אלנשרה, 8 בספטמבר 2022). יצוין כי שתי העיירות משמשות כנתיבי הברחה ומעבר של גורמים פליליים. חאצביא כנתיב הברחה לסוריה וקליעה כנתיב הברחה בכיוון ישראל.

² נראה כי צאפי אלדין מתייחס כאן להודעות שהתפרסמו בכלי התקשורת מטעם חברת אנרג'יאן לגבי הפעלתו או אי הפעלתו של שדה הגז כריש.

תגובות למתן היתר כניסה לכפר ע'ג'ר

- ◀ לאחר למעלה מעשרים שנה בהן הכניסה לכפר העלווי ע'ג'ר הייתה אסורה לכל מי שאינו תושב הכפר, הורה אלוף פיקוד הצפון בצה"ל, ב-7 בספטמבר 2022 לאפשר כניסת ישראלים לכפר, שגבול לבנון חוצה אותו³.
- ◀ מיד לאחר ההודעה של ישראל דווח בתקשורת הלבנונית שהצבא הישראלי הסיר כל נוכחות בכפר. עוד צוין שכניסת אזרחי ישראל לאדמות הכפר עלולה להיחשב פרובוקציה וביטוי חמור של כיבוש אדמות לבנון (חשבון הטוויטר של עלי שועיב, 8 בספטמבר, 2022). אתר החדשות אלעהד ציין שההיתר הוא תכנית חדשה לפרובוקציה אותה מתכננת ישראל (אתר אלעהד, 8 בספטמבר, 2022).

ע'ג'ר מבט על קו הגבול (אתר החדשות אלעהד, 8 בספטמבר 2022).

- ◀ מספר ימים לאחר מכן דווח בתקשורת הלבנונית על פעילות ישראלית המתבצעת בחלק הלבנוני ממערב לכפר ליצירת מכשול סלעי. עוד דווח שהפסולת והסלעים כתוצאה מהפעילות חסמו את כביש אלזאני-אלעבאסיה (חשבון הטוויטר של עלי שועיב, 16 בספטמבר 2022). בהמשך דווח כי בתום הפעילות הישראלית, פינו בולדוזרים של יוניפי"ל את הפסולת והסלעים מהכביש (חשבון הטוויטר של עלי שועיב, 17 בספטמבר 2022).

מימין: דחפור ישראלי מקים את המכשול באלע'ג'ר (חשבון הטוויטר של עלי שועיב, 16 בספטמבר 2022). משמאל: דחפור של יוניפי"ל מפנה את הסלעים מכביש אלזאני-אלעבאסיה (חשבון הטוויטר של עלי שועיב, 17 בספטמבר 2022).

³ משנת 2000 הכניסה לכפר למי שאינו תושב הכפר חייבה אישור ותיאום מראש עם גורמי הביטחון של ישראל.

חזבאללה בלבנון

◀ חשבון הטוויטר #לבנון ההתנגדות, המיוחס לחזבאללה, אשר לו 20,000 עוקבים, פרסם **אימים נגד כוח יוניפי"ל**. בציוץ שהועלה לחשבון נכתב כי כוח יוניפי"ל הגיע לאזור ככוח להשכנת השלום וכי אם הכוח ישנה את כללי המשחק יאלץ חזבאללה להתייחס אליו כאל כוח כובש כמו שהם מתייחסים לישראל (טוויטר, #לבנון ההתנגדות, 9 בספטמבר, 2022).

הציוץ נגד יוניפי"ל (חשבון הטוויטר, #לבנון ההתנגדות, 8 בספטמבר, 2022).

◀ בשל חשש ממחסור במזוט העלול לפגוע באספקת המים לעיר צור, העביר חזבאללה 3,300 ליטרים של מזוט לחברת המים של צור עבור תחנת השאיבה (אתר יא צור, 10 בספטמבר, 2022).

פלסטינים בלבנון

◀ עקיד (סא"ל) עלאא' אלדין חוסל בריות במחנה פליטים עין אלחלוה (בסמוך לצידון) בידי שלושה בני אדם שזהותם לא ידועה. עלאא' אלדין, היה אחראי על יחסי החוץ של פתח במחנה הפליטים ובשל תפקידו היה קשור גם עם גורמי ביטחון לבנונים. בעקבות החיסול שרר מתח רב באזור. בעבר נרשמו מקרים דומים בעקבות מתחים בין הארגונים האסלאמיים לבין הפלסטינים באזור צידון (אלג'זירה האתר הרשמי, 9 בספטמבר 2022).

פעילות אזרחית

◀ אגודת הבנקים הלבנוניים הודיעה כי החל מ-19 בספטמבר 2022 יסגרו הבנקים הלבנוניים את שעריהם לשלושה ימים, בשל חששות ביטחוניים, לאחר שלקוחות הסתערו על מספר בנקים ודרשו בכוח ובאימים לקבל לידיהם את פקדונותיהם. ב-16 בספטמבר 2022 נרשמו לפחות שמונה תקריות כאלה. התקריות התרחשו לאחר שלקוחה, בשם סאלי חאפט', הצליחה ב-14 בספטמבר 2022 להשיג חלק מהפיקדון שלה לאחר שנכנסה לסניף בנק BLOM בבירות ואיימה על פקיד הבנק באקדח (שהתברר מאוחר יותר כאקדח פלסטיק). יצוין כי מאז סתיו 2019 הבנקים הלבנוניים מטילים הגבלות מחמירות על משיכת פיקדונות, במיוחד אלה שהופקדו בדולרים, עד שכמעט בלתי אפשרי למפקידים להשתמש בכספיהם (אלג'זירה.נט, 16 בספטמבר 2022; אתר FRANCE24, 17 בספטמבר 2022).

◀ במסגרת סיוע קטר ללבנון, העביר שיח' תמים בן חמד אל-אני, אמיר קטר, את החלק השני של המענק המיועד לצבא לבנון. המענק ישמש לתשלום משכורות ולסיוע לוגיסטי (אללווא' 14 בספטמבר, 2022).

סיוע איראן ועיראק ללבנון

◀ בעקבות משבר האנרגיה החמור אליה נקלעה לבנון בשנים האחרונות, פנה שר החוץ האיראני חסין אמיר עבדאלהיאן באופן רשמי לממשלת לבנון והציע להקים בלבנון באופן מיידי שתי תחנות כוח להפקת חשמל. שתי התחנות, בהיקף של 1,000 מגה ואת כל אחת, תוקמנה על-פי ההצעה האיראנית בבירות ובדרום לבנון. הצעה זו הונחה על השולחן לאחר שבעבר הציעה איראן לספק ללבנון נפט באופן סדיר, הצעה עדיין נמצאת בדיון בין לבנון לאיראן וממתינה לאישור ארצות הברית. היענות להצעה האיראנית תחזק מאוד את גורמי חזבאללה ואת השפעת איראן בפוליטיקה הפנימית הלבנונית.

◀ בתוך כך, משלחת טכנית המייצגת את משרד האנרגיה הלבנוני הגיעה לטרהאן כדי לדון בצרכי לבנון להפקת חשמל בתחנות הכוח שלה עם גורמים הקשורים לתחום הנפט באיראן. המשלחת הביאה עמה מחקרים על מצבן של תחנות הכוח הללו ועל מפרט הדלק איתו הם עובדים כדי לבחון את רמת התאימות של הדלק האיראני (אלמנאר, 17 בספטמבר 2022).

◀ מקורות במשרד האנרגיה והמים הלבנוני ציינו כי הדלק שתקבל לבנון מאיראן יהיה מתנה ולא היה במסגרת חילופי סחר. המקורות גם מסרו, כי המתנה אינה כפופה לסנקציות, בעוד שחילופי סחר עשויים לחשוף את לבנון לכך (אתר IMLebanon, 18 בספטמבר 2022). **נאצר כנעאני, דובר משרד החוץ האיראני**, אמר כי איראן קיימה שיחות עם משרד האנרגיה הלבנוני והדגישה כי תמיכה בממשלות ידידות וסיוע בפיתרון הבעיות שלהן הן בין התוכניות החשובות ביותר של ממשלת הנשיא ראיסי. לדבריו, איראן מוכנה לסייע בפתרון בעיותיה לבנון בהתאם ליכולותיה במסגרת האינטרסים המשותפים, והמשא ומתן בין שתי המדינות יהווה בסיס לסיוע כלכלי ללבנון, אך **נושא העברת הדלק בחינם אינו עומד על הפרק** (אתר אלנשרה, 19 בספטמבר 2022).

◀ במקביל מונחת עדיין על הפרק הצעה של חברות עיראקיות לאספקת נפט ללבנון (אלנור, 6 בספטמבר, 2022). בהקשר זה דיווח העיתון אלנהאר כי לאחר שממשלת עיראק החליטה להאריך את חוזה הדלק העיראקי לתחנות הכוח של לבנון, ולאחר שמשלוח ראשון מהכמויות שנותרו מהחוזה הישן, המוערכות ב-180,000 טון, היה אמור להגיע ללבנון באמצע ספטמבר 2022, היו התפתחויות חדשות הקשורות למפרט של הנפט העיראקי, דבר שעלול הוא לעכב את הגעתו ללבנון. שר האנרגיה והמים הלבנוני, וליד פיאצ', מסר כי הצד העיראקי פועל בשיתוף פעולה עם לבנון וכי הגעת המשלוח לא תתעכב יותר מכמה ימים". השר גם הדגיש את חשיבות חידוש החוזה שתוקפו יפוג בסוף ספטמבר (אלנהאר, 19 בספטמבר 2022).

המיליציות האיראניות בסוריה

◀ ב-6 בספטמבר 2022 בשעה 20:16 נשמעו מספר פיצוצים באזור שדה תעופה חלב שבצפון מערב סוריה. על פי פרסום המרכז הסורי לזכויות האזרח, שמושב בלונדון, כוונה התקיפה, המיוחסת לישראל, נגד מחסנים של המיליציות הנתונות למרות איראן בסביבת שדה התעופה. כמו כן הותקף מסלול ההמראה של שדה התעופה.

נמסר שבתקיפה נהרגו שלושה בני אדם, המחסנים עלו באש והשדה הושבת. במקביל, נשמעו גם מספר פיצוצים בקרבת נמל אללאד'קיה, פיצוצים אלה משוייכים לאותה תקיפה. (אתר המרכז הסורי לזכויות האזרח, ספטמבר 7, 2022). גם ב-31 באוגוסט 2022 בוצעה תקיפה דומה בשדה התעופה בחלב.

צילום לוויין המתעד את הפגיעות במסלול בשדה-התעופה בחלב (אלשרק אלאוסט, 7 בספטמבר 2022).

◀ מקורות בכירים בהנהגה בדמשק מסרו כי חזבאללה החליט להתפרס מחדש בסוריה כדי להקל את הלחץ הישראלי על הכוחות הסוריים, ולבצר את המקומות שבהם נמצא הכוח הרקטי של חזבאללה בשטח סוריה, שיהיה לו חלק במקרה של מלחמה עם לבנון. לדברי המקורות, לאחר מאות תקיפות במהלך שנות המלחמה הארוכות, ישראל לא הצליחה לגרש את איראן וחזבאללה מסוריה, ולכן אימצה אסטרטגיה של פגיעה ב"צד החלש ביותר", צבא סוריה. לדברי המקורות, ישראל מבצעת מאות ותקיפות באמצעות טילים הגורמות למספר גבוה של נפגעים סורים, מעבר לנזקים לאתרים וליכולות הצבאיות שאיראן מפצה עליהם. בעיה נוספת היא שרוסיה כבר אינה מפצה על כל טילי היירוט שבהם משתמש צבא סוריה בשל המלחמה עם אוקראינה. מסיבות אלו, ולאחר החלטתו של אסד להימנע ממלחמה בזמן הנראה לעין, קבל חזבאללה החלטה, ללא כל בקשה סורית, להתרחק מהאתרים הצבאיים שהיעדרו מהם אינו משפיע על פעילותו או על פעילות צבא סוריה. המקורות הסוריים הוסיפו כי החלטה אסטרטגית כזו לא התקבלה ללא תקשורת אישית בין נצראללה לנשיא אסד לשם תיאום נוכחות חזבאללה בציר חלב ובצירים נוספים שבהם נמצאים כוחות עוינים לדמשק, והדגישו את החלטתו של אסד לשמור על שיתוף הפעולה האסטרטגי ברמה הגבוהה ביותר (העיתון הכותי אלראי, 18 בספטמבר 2022).

◀ לאחר תקיפות שביצעו כלי טייס של מדינות הקואליציה הבין לאומית במזרח סוריה ב 23-24 באוגוסט 2022, החליטה איראן להפסיק לזמן מה את פעילותן של מיליציות הנתונות למרותה באזור⁴. איראן העריכה כי נסיגת סוללות ההגנה"א הרוסיות מסוריה הופכת את כוחות המיליציות במזרח לחשופות ופגיעות יותר מצד כלי הטיס של מדינות הקואליציה הבין-לאומית ושל ישראל. לטענתם, הם זיהו פעילות אינטנסיבית של כלי טייס לאיסוף מודיעין באזור מצד כוחות הקואליציה וישראל, עובדה המעלה את החשש לפגיעות נוספות בבסיסי המיליציות. בד בבד עם איסוף מודיעין מהאוויר, לטענת האיראנים, נעצרו גם מספר לוחמים סורים אשר הואשמו בהעברת ידיעות לגורמים זרים, אשר הקלו על ישראל לאתר יעדים לתקיפה במזרח סוריה. מאז 3 בספטמבר 2022

⁴ להרחבה ראו פרסום מרכז המידע למודיעים ולטרור "מבט לאיראן", 1 בספטמבר 2022).

החלו לוחמי המיליציות השונות להחליף ולשנות את מיקומי הבסיסים שבהם הם שוהים מחשש לתקיפות. במסגרת שינויים אלה הועברו משגרי הטילים שהיו מוצבים בעיירה אלמיאדין ואיימו על תחנת סניקת הנפט השניה בדרום מחוז דיר אלזור. (אתר אלחדת', 6 בספטמבר 2022).

◀ 27 קצינים וחיילים ממערך ההגנה האווירית ומיחידות הממוקמות בסביבת שדות התעופה של חלב ודמשק, ומהיחידות הצבאיות המוצבות במציאף ובטרטוס, נעצרו על ידי השלטונות בדמשק, באשמה כי העבירו ידיעות רגישות לישראל. נמסר שהמעצרים שהתאפשרו בעקבות מידע שהועבר לסורים על ידי מנגנון המודיעין של חזבאללה. בנוסף, נמסר כי מנגנון המודיעין של חיל האוויר הסורי עצר וחקר גם מספר אזרחים המתגוררים בסביבת שדה התעופה חלב (אלחדת', 10 בספטמבר 2022).

◀ קצין במיליציה גדודי הבעת' הנתמכת על ידי חזבאללה נהרג בידי אלמונים בעיירה כפיר יאבוס בקרבת גבול סוריה-לבנון. שמו של הקצין לא הוזכר אך נאמר כי באזור זה מתקיימת פעילות הברחות סמים עניפה המשויכת לחזבאללה.

כרזה של מיליצית גדודי הבעת' המדגישה את קשריה עם ארגון חזבאללה. (שהבא' ניוז, 18 בינואר 2018).